

Regional riktlinje för tuberkulosscreening under graviditet

På barnmorskemottagningarna i Skåne

Riktlinjer för utförare av hälso-och sjukvård i Region Skåne, framtagna i nära samverkan med berörda sakkunniggrupper. Riktlinjerna är fastställda av hälso- och sjukvårdsdirektören.

Innehållsförteckning

Förord.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Dokumentinformation	4
Bakgrund	5
Målgrupp.....	5
Tuberkulosscreening under graviditet.....	6
Referenser och länkar	7

1. Förord

Aktiv tuberkulos (TBC) under graviditet innebär risk för smittöverföring till fostret. TBC symtom under graviditet kan vara diffusa och svårtolkade, och risken finns att diagnosen ställs först efter förlossning då det nyfödda barnet redan kan ha exponerats för smitta. En riktad hälsokontroll för TBC görs om en gravid person härstammar från område med hög TBC incidens. Målet med undersökningen är att upptäcka smitta i så god tid att fostret inte påverkas under graviditeten och att motverka smitta i samband med eller efter förlossning.

Fastställt 2020-09-24

Pia Lundbom
Hälso- och sjukvårdsdirektör

2. Dokumentinformation

	Namn	Position	E-postadress
Huvudförfattare	Per Hagstam	Biträdande Smittskyddsläkare, Smittskydd Skåne	per.hagstam@skane.se
Fastställt av	Pia Lundbom	Hälso- och sjukvårdsdirektör	pia.lundbom@skane.se
Sakkunniggrupp	Kunskapscentrum kvinnohälsa		kunskapscentrum.kh.pv@skane.se
Kontaktperson Koncernkontoret	Hannele Tuovinen	Medicinsk rådgivare	hannele.tuovinen@skane.se
Administrativ kontaktperson	Carina Åkesson	Publicerare	carina.i.akesson@skane.se

GILTIGHETSTID

	Giltigt från och med	Giltigt till och med	Ansvarig/huvudförfattare
Ursprunglig version	2014-11-19	2015-12-31	Per Hagstam
Revidering	2016-05-20	2019-04-29	Per Hagstam
Revidering	2019-04-30	2020-09-20	Per Hagstam
Revidering	2020-09-23	2022-09-30	Per Hagstam

Ändringar jämfört med föregående version

Riktlinjen har reviderats med anledning av Folkhälsomyndighetens ändring av definitionen för land med ökad risk för tuberkulos samt uppdaterad lista över risk länder.

3. Bakgrund

Antalet fall av tuberkulos (TBC) i Sverige har ökat på senare år, främst beroende på migrationsflöden från länder med högre incidens. Under 2017 var 90 procent av de nya TBC fallen utlandsfödda och majoriteten insjuknade inom de första åren efter ankomst till Sverige.

Latent tuberkulos (LTBI) innebär att man med immunologisk metod (PPD eller IGRA, se nedan) påvisat att en person har infekterats med TBC bakterier men att vederbörande inte har några tecken på aktiv sjukdom. En person med LTBI är alltså per definition inte "sjuk" eller smittsam, men löper en viss framtida risk att reaktivera TBC infektionen och då insjukna.

Screening för LTBI görs med Quantiferon-test (IGRA/Interferon Gamma Release Assay) som har en högre specificitet jämfört med tuberkulintest (PPD) och tas som ett venöst blodprov.

I en uppföljning av mödrahälsovårdens screeningprogram för TBC i Region Skåne hade 17 procent av undersökta utlandsfödda kvinnor ett positivt Quantiferon prov talande för LTBI. Av gravida personer från högriskländer hade 21 procent positivt prov (Fischerström 2017).

TBC och graviditet

Det finns inga entydiga data som talar för att graviditet i sig medför en ökad risk att smittas av eller insjukna i TBC, men en viss riskökning anses föreligga upp till sex månader postpartum.

Aktiv TBC under graviditet innebär en risk för smittöverföring till fostret. TBC symtom under graviditet kan vara mer diffusa och svårtolkade vilket medför en risk att diagnosen ställs först efter förlossning då det nyfödda barnet redan kan ha exponerats för smitta. Tiden kring graviditet och förlossning är således en mycket känslig period vad gäller insjuknande i TBC.

Folkhälsomyndigheten rekommenderar att en riktad hälsokontroll för TBC görs om en gravid person kommer från ett område med hög TBC incidens (>100 fall per 100 000 invånare och år). Målet är att upptäcka smitta i så god tid att fostret inte påverkas under graviditeten och att smitta inte överförs i samband med eller efter förlossning.

4. Målgrupp

Vid första kontakten med barnmorskemottagningen (BMM) identifieras gravida personer i målgruppen enligt WHO:s lista på risk länder avseende TBC, länk:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/smittydd-sjukdomar/vaccinationer/vaccinationsprogram/risklander-tb-enligt-who-rapport-2019-2.pdf>

Målgrupp för provtagning:

- Gravida med ursprung från länder med hög risk för TBC.
- Asylsökande gravida personer som kommer från länder med hög risk och länder med ökad förekomst av TBC.

Med högriskländer avses länder med *hög risk* > 100 per 100 000. För asylsökande personer gäller alltså även länder med *ökad risk* >40 fall per 100 000.

OBS! Screening för TBC inom mödrahälsovården är endast aktuell vid ett tillfälle. Om personen som tidigare provtagits med Quantiferon återkommer i samband med ny graviditet tas inte detta prov på nytt.

5. Tuberkulosscreening under graviditet

BARNMORSKANS UPPGIFTER

Identifiera gravida i målgrupp enligt ovan.

Den gravida personen ska informeras om provtagningen för TBC och få särskilt informationsblad som finns på språken: svenska, albanska, arabiska, engelska och somaliska. Länk:

<https://vardgivare.skane.se/patientadministration/patientinformation/broschyr/information-om-provtagning-for-tuberkulos-inom-modrahalsovarden/>

Förekomst av tidigare eller aktuell tuberkulos hos anhöriga bör dokumenteras.

OBS! Om symtom föreligger som talar för misstänkt aktiv TBC (långvarig hosta > 2 veckor, feber, avmagring, nattliga svettningar) måste omhändertagande och remiss ske omedelbart till vederbörande infektionsklinik enligt nedan för vidare utredning!

PROVTAGNING

I samband med övrig infektionsprovtagning tas provet för Quantiferon (IGRA-test). Provtagningssetet innehåller fyra specifika provtagningsrör, provtagningshylsa och kanyl. Rören fylls med 1 ml venblod och skall därefter **utan att skakas vändas ordentligt 10 gånger**, så mycket att hela innerytan av röret täcks av blod. Använd ej rörvagga!

Provtagningsanvisningar finns på Labmedicin Skånes webbplats: <http://www.analysportalen-labmedicin.skane.se/viewAnalys.asp?Nr=2722>

REMISS

Använd remiss för Serologi/Virologi. **Ange datum och klockslag!**

Skicka rören i rumstemperatur till Klinisk Mikrobiologi i Malmö.

Rören måste nå laboratoriet inom 16 timmar, måndag–torsdag.

Referensintervall: > 0,35 enheter är positivt prov.

UPPFÖLJNING

Person med positivt Quantiferon test remitteras för specialistbedömning på någon av följande mottagningar för fortsatt ansvar gällande utredning och eventuell behandling:

- [Infektionsmottagningen SUS Malmö](#)
- [Infektionsmottagningen SUS Lund](#)

- [Infektionsmottagningen CSK](#)
- [Infektionsmottagningen Helsingborgs lasarett](#)

Remissen till infektionsmottagningen ska innehålla uppgifter om tid för beräknad partus, vistelsetid i Sverige, eventuellt tolkbehov och aktuellt språk.

Gravid person med sjukhistoria på tidigare aktiv TBC där oklarhet råder om denna är fullständigt behandlad remitteras också för specialistbedömning enligt ovan.

För vaccination av barnen finns utförlig information till både föräldrar och personal på BMM: <http://vardgivare.skane.se/patientadministration/trycksaker/patientinformation/vaccination-mot-tuberkulos-bcg-vaccination/>

Endast aktiv TBC är anmälningspliktig. Latent TBC ska inte anmälas.

6. Referenser och länkar

Fischerström, Karolina. 2017. ”Screening för latent tuberkulos inom Mödrahälsovården i Region Skåne”. Infektionskurs för sjuksköterskor, Medicinska fakulteten, Lunds Universitet.

Folkhälsomyndigheten: Rekommendationer för preventiva insatser mot tuberkulos, reviderad 2020

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/92e06754e3464636b1bdbb980378bcf3/rekommendationer-for-preventiva-insatser-mot-tuberkulos.pdf>

Folkhälsomyndigheten: Sjukdomsinformation vid tuberkulos. 2019. Länk:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/tuberkulos-tbc/>

INFPREG: Kunskapscentrum för infektion under graviditet:

<http://www.medscinet.se/infpreg/>

Labmedicin Skåne, Analysportalen, ”Quantiferon Tuberkulos”:

<http://www.analysportalen-labmedicin.skane.se/viewAnalys.asp?Nr=2722>

1.

